

RAHANDUSMINISTEERIUM

Diana Minumets
Advokaadibüroo WIDEN
diana.minumets@widen.legal

Teie 03.04.2025
Meie 23.04.2025 nr 12.2-1/1699-6

Vastus järelevalveteatele

Austatud vandeadvokaat Minumets

Rahandusministeeriumile esitatud järelevalveteates juhtiste tähelepanu Elering AS, registrikood 11022625, (edaspidi: hankija) avatud hankemenetlusega asjade riigihankele "Trafode transporditreileri ja tungimisseadmete ost", viitenumber 285536, (edaspidi: riigihange), leides, et riigihanke tehniline kirjeldus on vastuolus riigihangete seaduse (RHS) § 2 lg-s 1, § 3 p-des 2-3 ja § 88 lg-tes 6-7 sätestatuga ning kuna pakkumuste esitamise tähtpäeva saabudes ei ole hankijal enam võimalik viia riigihanke alusdokumente RHS-ga kooskõlla, palusite Rahandusministeeriumil alustada (riikliku) järelevalve menetlust ja teha hankijale RHS § 208 lg 1 alusel ettekirjutus hankemenetluse kehtetuks tunnistamiseks.

RHS § 205 lg 2 teise lause alusel pöördusime järelevalvemenetluse alustamise üle otsustamiseks vajalike lähteandmete ja selgituste saamiseks hankija poole. Palusime hankijal vastata hiljemalt 17.04.2025. 17.04.2025 teatas hankija, et Elering AS juhatuse otsustanud RHS § 73 lg 3 p 6 alusel hankemenetluse kehtetuks tunnistada. Teatele oli lisatud väljavõte 17.04.2025 toimunud hankija juhatuse koosoleku protokollist. 17.04.2025 teavitas hankija riigihangete registri kaudu pakkujaid, et hankija on põhjendatud vajaduse tõttu tunnistanud hankemenetluse omal algatusel kehtetuks. Vastavalt RHS § 47 lg 1 p-le 12 ja lg-le 3 olid teates ära toodud ka riigihanke kehtetuks tunnistamise põhjused. 21.04.2025 avaldati riigihangete registris ning 22.04.2025 Euroopa Liidu Teataja lisas vormikohane teade selle kohta, et edukat pakkuja välja ei valitud ja riigihange on lõpetatud hankelepingut sõlmimata (vt ELT teade nr 258365-2025).

Elenevast tulenevalt esineb antud juhul *ad hoc* järelevalvemenetlust välistav imperatiivne asjaolu, mis tingib järelevalvemenetluse alustamata jätmise. RHS § 205 lg 1 p 1 sätestab, et Rahandusministeerium võib järelevalveteate ajendil alustada järelevalvemenetluse nõ juhtumipõhiselt, kui esineb põhjendatud kahtlus, so kui on küllaldaselt andmeid RHS-i võimaliku rikkumise kohta, ja samaaegselt puuduvad RHS § 206 lg-s 1 nimetatud asjaolud.

RHS § 206 lg 1 p 4 kohaselt järelevalvemenetlust ei alustata, kui riigihanke menetlus on lõppenud. RHS § 73 lg 3 p 6 näeb ette kaks alternatiivset õiguslikku alust hankemenetluse lõppemiseks hankija otsusega kehtetuks tunnistamise kaudu, millest teise alternatiivi (alt II) kohaselt lõppeb hankemenetlus kehtetuks tunnistamisega hankija enda otsusega põhjendatud vajaduse korral omal algatusel. Riigihangete vaidlustuskomisjoni valitseva praktika järgi on hankijal hankemenetluse kehtetuks tunnistamise küsimuses ulatuslik kaalutlusruum ja otsustusvabadus (nt VAKO 16.04.2025, nr 73-25/289226, p 11).

Tallinna Ringkonnakohus on märkinud, et õigusdogmaatikas on "põhjendatud vajaduse" juhtumeid hankemenetluse kehtetuks tunnistamiseks jagatud sisu poolest tinglikult viieks suuremaks kaasusgrupiks: (i) hankija vigadest tingitud vajadus; (ii) hankija vajaduse muutumine; (iii) hankija võimaluste muutumine; (iv) riigihanke eesmärgi saavutamise võimatus; (v) vähene konkurents (vt TlnRnKo 16.10.2024, nr 3-24-2008, p 14).

RHS § 205 lg 1 p 1, § 206 lg 1 p 4, § 73 lg 3 p 6 alt II ja § 206 lg 3 alusel teatame, et hankija algatusel hankemenetluse kehtetuks tunnistamise tõttu ei alusta Rahandusministeerium järelevalvemenetlust Elering AS-i avatud hankemenetlusega riigihanke "Trafode transporditreileri ja tungimisseadmete ost", viitenumber 285536, seaduslikkuse kontrollimiseks.

Täname Teid esitatud järelevalveteate ning selles nimetatud asjaoludele tähelepanu juhtimise eest. Edaspidi, kui esindate riigihankes osalemisest huvitatud ettevõtjat, soovitame tutvuda riigihanke alusdokumentidega aegsasti enne pakkumuste esitamise tähtpäeva, vajadusel juhtida hankija tähelepanu võimalikele alusdokumentide puudustele ja kui sellele vaatamata leiate, et riigihanke alusdokument on jätkuvalt õigusvastane ning rikub või kahjustab ettevõtja õigusi (nt piirab põhjendamatult pakkumuse esitamist), siis tuleks ettevõtjal oma subjektiivsete õiguste kaitseks pöörduda alusdokumentide õigusaktidega kooskõlla viimise nõudes vaidlustusega riigihangete vaidlustuskomisjoni (RHS § 185 lg 1, lg 2 p 1, § 190 lg 4 p 2, § 189 lg 2 p-d 1-3). Nimelt ei ole riigihangete objektiivse õiguspärasuse tagamiseks ning avaliku huvi kaitseks toimetatava riikliku ja haldusjärelevalve ülesandeks dubleerida või asendada tõhusat subjektiivset õiguskaitset võimaldavat vaidlustusmenetlust (vt RHS-i eelnõu, 450 SE I, seletuskiri, lk-d 138-139). Kui ettevõtja jätab vaidlustuse esitamise õiguse tähtaegselt kasutamata ja minetab selle, võib see olla RHS § 206 lg 2 p 1 järgi aluseks järelevalvemenetluse alustamata jätmisele.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tarmo Porgand
osakonnajuhataja
riigi osaluspoliitika ja riigihangete osakond

Mihhail Antonov 5885 1448
Mihhail.Antonov@fin.ee